

Školský vzdelávací program pre občiansku náuku 8.ročník základnej školy.

Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť
Názov predmetu	Občianska náuka
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Ročník	Ôsmy
Časový rozsah výučby	33 hod. /1 hod. týždenne
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk
Poznámka	Povinný predmet
Dátum poslednej zmeny	1.september 2011
Vypracoval	Mgr. Beáta Ondrišáková

1.Charakteristika predmetu

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vedie ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

2.1Všeobecný cieľ vzdelávania v rámci predmetu občianska výchova:

- podporovať vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utvárať vedomie vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- viesť žiakov k realistickému sebaopoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovať vlastnú osobnosť a osobnosť druhých ľudí,
- viesť žiakov k aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerance,
- vytvárať pozitívne vzťahy k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávať stereotypné názory na postavenie muža a ženy,
- získať základné vedomosti o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovať vhodné komunikačné prostriedky k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytvárať schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovať a uplatňovať mravné princípy a pravidlá spoločenského spolunažívania a prebrať zodpovednosť za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

2.2 Špecifické (konkrétne) ciele vzdelávania :

Ziak:

- Vie vysvetliť poslanie a funkcie rodiny, svoje miesto v rodine.
- Pozná pravidlá v rodine, vie ich objasniť na príklade svojej rodiny.
- Vie vysvetliť práva a povinnosti členov rodiny.
- Na príkladoch vie uviesť fungovanie vzťahov v širšej rodine.
- Vie rozlíšiť vhodné a nevhodné spôsoby využívania voľného času v rodine.
- Vie pomenovať tri základné roly v triede.
- Vie rozlíšiť kladné i záporné vlastnosti seba i svojich spolužiakov.
- Aktívne sa podieľa na tvorbe pravidiel v triede a v škole a riadi sa nimi.
- Zapája sa do práce v záujmových útvaroch školy a do mimoškolských aktivít.
- Uvedomuje si význam hodnôt, týkajúcich sa rodiny a školy vo svojom živote.
- Vie získavať informácie o školskom systéme v SR a EÚ.

3. Základné kompetencie (spôsobilosti)

3.1 Kompetencie občianske

- uvedomiť si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie
- vyvážene chápať svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti
- uvedomiť si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k povinnostiam, prispievať k naplneniu práv iných
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti
- sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporovať udržateľnosť kvality životného prostredia

3.2 Kompetencia riešiť problémy

- pri riešení problémov uplatňovať vhodné metódy založené na tvorivom myslení
- otvorenosť pri riešení problémov, formulovať argumenty a dôkazy na obhájenie svojich názorov
- pri jednotlivých riešeniach spoznávať klady a zápory a uvedomovať si aj potrebu zvažovať úroveň ich rizika.
- vytvárať predpoklady na konštruktívne riešenie konfliktov

4.Stratégia vyučovania:

Na hodinách občianskej náuky sú metódy dôležitým nástrojom, pomocou ktorých učiteľ dosiahne ciele vyučovacieho procesu. Využitím vhodných vyučovacích metód by sme mali čo najefektívnejšie dosiahnuť vytýčené ciele. Metódy vyberáme podľa účelu, ktorému slúžia, s vedomím silných a slabých stránok a podľa svojho osobnostného zamerania.

Na hodinách občianskej náuky sú dôležité slovné metódy, ktoré sprostredkovávajú učivo v krátkom čase a logickom slede:

Metóda vysvetľovania – jej aplikácia vyžaduje dôkladnú znalosť učiva a starostlivého plánovania.

Dialogická metóda – metóda rozhovoru a kladenia otázok, hľadania odpovedí

Diskusia – utvára a porovnáva názory, zaujímavé postoje, pocity

Veľmi zaujímavou a motivujúcou formou vyučovania pre žiakov je využívanie hier a zážitkového vyučovania. K tomuto spôsobu vyučovania sa využívajú:

Simulačná metóda – využíva sa pri riešení určitej problémovej úlohy

Inskenačná metóda – žiaci využívajú rôzne role a pracujú podľa scenárov.

Ďalšími zaujímavými metódami na hodinách občianskej náuky sú metódy objavovania a tvorivosti, medzi ktoré zaraďujeme brainstorming, brainwriting, DITOR, projektová metóda, metóda objavovania, učenie sa z textu, kompozície, samostatné práce, referát, esej.

Úspešne splniť vytýčené výchovno-vzdelávacie ciele pomáhajú rozličné metódy práce malých skupín.

5. Obsah vzdelávania:

Predmet veku primerane oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti sociológie, psychológie, politológie, práva a ekonómie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnoprávnych a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcov a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

5.1 Tematické celky:

- **Štát a právo** – oboznámiť sa s demokratickými a nedemokratickými formami vlády; s právnymi základmi štátu; s právom, zákonom, morálkou, spravodlivosťou a rovnosťou; s právnym vedomím; s právnym poriadkom Slovenskej republiky; s Ústavou Slovenskej republiky, jej členením, analýzou; s ľudskými a občianskymi právami; s ochranou ústavnosti – Ústavným súdom; s medzinárodnými dokumentmi o ľudských právach a právach detí.
- **Prierezová téma: Osobnostný a sociálny rozvoj**- so zameraním na **Spoločenské správanie.- doplnená ako II, tematický celok**
  - Oboznámiť žiakov so zásadami spoločenského správania so zameraním na témy:
    - Úcta, ohľaduplnosť, tolerancia
    - Osobný a neosobný kontakt
    - Návšteva, stolovanie, výživa
    - Spôsoby verbálnej a neverbálnej komunikácie
    - Správanie sa na verejnosti/ na ulici, v úrade, kultúrnych podujatiach

5.2 Prierezové témy

- **Osobnostný a sociálny rozvoj**

- **Multikultúrna výchova**
- **Environmentálna výchova**
- **Mediálna výchova**
- **Tvorba projektu a prezentačné zručnosti**

Charakteristika prierezovej témy Osobnostný a sociálny rozvoj:

Prierezová téma **Osobnostný a sociálny rozvoj** v základnom vzdelávaní kladie dôraz na formatívne prvky, orientuje sa na subjekt i objekt, je praktická a má využitie v bežnom živote. Reflektuje osobnosť žiaka, jeho individuálne potreby a zvláštnosti. Jeho zmyslom je pomáhať každému žiakovi utvárať praktické životné spôsobilosti/zručnosti.

Špecifikom prierezovej témy **Osobnostný a sociálny rozvoj** je, že učivom sa stáva sám žiak, stáva sa ním konkrétna žiakova skupina a stávajú sa ním situácie bežného života. Jej zmyslom je pomáhať každému žiakovi hľadať vlastnú cestu k životnej spokojnosti založenej na dobrých vzťahoch k sebe samému i k ľuďom a k svetu.

Vzťah prierezovej témy k občianskej náuke

- zameranie na jedinca, človeka v spoločnosti
- ľudské vzťahy, zásady ľudského spolužitia, spoločenského správania a vystupovania v rôznych životných situáciách

Charakteristika prierezovej témy Multikultúrna výchova:

Prierezová téma **Multikultúrna výchova** v základnom vzdelávaní umožňuje žiakom zoznamovať sa s rozmanitosťou rôznych kultúr, ich tradíciami a hodnotami. Na pozadí tejto rozmanitosti si potom žiaci môžu lepšie uvedomovať svoju vlastnú kultúrnu identitu, tradície a hodnoty.

Multikultúrna výchova sprostredkúva poznávanie vlastného kultúrneho zakotvenia a porozumenia odlišným kultúram. Rozvíja zmysel pre spravodlivosť, solidaritu, toleranciu, vedie k chápaniu a rešpektovaniu neustále sa zvyšujúcich sociokultúrnych rozmanitostí.

Vzťah prierezovej témy k OBN:

- zameranie na jedinca, človeka v spoločnosti / uplatňovanie svojich práv s rešpektovaním práva druhých, tolerancia odlišných záujmov, názorov i schopnosti druhých
- ľudské vzťahy, zásady ľudského spolužitia /interkultúrne kontakty/
- zameranie na rozpoznanie prejavov rasovej neznášanlivosti a na prevenciu vzniku xenofóbie

Charakteristika prierezovej témy Environmentálna výchova:

Prierezová téma **Environmentálna výchova** vedie jednotlivca k pochopeniu komplexnosti a zložitosti vzťahov človeka a životného prostredia, t.j. k pochopeniu nutnosti postupného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti a k poznaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti a k poznávaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti i každého jednotlivca.

Umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi

Vzťah prierezovej témy k OBN:- odкрýva súvislosti medzi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálne javmi s dôrazom na význam preventívnej obozretnosti v konaní a ďalšie princípy udržateľnosti rozvoja spoločnosti

Charakteristika prierezovej témy Mediálna výchova:

Prierezová téma **Mediálna výchova** v základnom vzdelávaní ponúka elementárne poznatky a zručnosti týkajúce sa mediálnej komunikácie a práce s médiami. Média a komunikácia predstavujú veľmi významný zdroj skúseností, zážitkov a poznatkov pre stále väčší okruh **Mediálna výchova** má vybaviť žiaka základnou úrovňou mediálnej gramotnosti.

Tá zahŕňa osvojenie si niektorých základných poznatkov o fungovaní a spoločenskej role súčasných médií /o ich histórii, štruktúre fungovania/, získavanie zručností podporujúcich poučených, aktívnych a nezávislých zapojení jednotlivca do mediálnej komunikácie.

Vzťah k predmetu OBN: Človek a spoločnosť- podieľa sa na utváraní podôb a hodnôt modernej doby, umožňuje hľadať paralely medzi minulými a súčasnými udalosťami a porovnávať javy a procesy v európskom a v celosvetovom meradle - je zameraná na systematické vytváranie kritického odstupe od medializovaných správ a na schopnosť interpretovať mediálne správy z hľadiska ich informačnej kvality /spravodajstvo z hľadiska významu a vierohodnosti správy a udalosti, reklamu z hľadiska účelnosti ponúkanej informácie.../

Charakteristika prierezovej témy Tvorba projektov a prezentačné zručnosti:

Má spoznať svoje schopnosti pri aplikácii získaných informácií na konkrétne riešenia danej problematiky, prezentovať sa prostredníctvom vlastnej práce, projektu a vedieť pracovať skupine.

Žiak sa má počas vypracovania projektu naučiť samostatne si zorganizovať svoju prácu

Vzťah k predmetu OBN: Žiak má vedieť:

- Prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím IKT
- Kultivovane prezentovať svoje výsledky, produkty, názory
- Prijatť kompromis alebo stanovisko inej strany
- vybrať si a použiť vhodnú formálnu štruktúru na prezentáciu výsledkov svojej práce
- plánovať, organizovať, riadiť a viesť svoju prácu, tím i seba samého

6. Hodnotenie predmetu a žiakov

Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou podľa **Metodického pokynu č.22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy**. Výsledky klasifikácie sa vyjadria piatimi stupňami: 1 – výborný, 2 – chválitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 - nedostatočný.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať **priebežné a celkové hodnotenie**:

- **priebežné hodnotenie** v predmete sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter; učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť,
- **celkové hodnotenie** žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva dieťaťa a humánne sa správať voči žiakovi. Predmetom

hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získa učiteľ najmä týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavné diagnostické pozorovanie žiaka,
- sústavné sledovanie výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôzne druhy skúšok (písomné, ústne), didaktické testy,
- analýza výsledkov rôznych činností žiaka,

konzultácie s ostatnými pedagogickými zamestnancami a podľa potreby s odbornými zamestnancami zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. Žiak bude z predmetu skúšaný **ústne** najmenej **raz** v polročnom hodnotiacom období a **písomne** najmenej **dvakrát** v polročnom hodnotiacom období. Žiak vytvorí minimálne **jeden projekt** za polročné hodnotiace obdobie. Učiteľ oznámi žiakovi výsledok každého hodnotenia a posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov. Po ústnom skúšaní učiteľ oznámi žiakovi výsledok ihneď. Výsledky hodnotenia písomných činností oznámi žiakovi a predloží k nahliadnutiu najneskôr do 10 dní. Druhy skúšok rozvrhne učiteľ rovnomerne na celý školský rok, aby zabránil preťažovania žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu budú:

- známka za ústnu odpoveď,
  - známky za rôzne písomné druhy skúšok, didaktické testy, projekt
- Dominanciu hodnotenia budú tvoriť výsledky opakovaní formou testu po tematickom celku podľa stupnice:

1. 100%- 90% -1
2. 89%- 79% -2
3. 78%- 53% -3
4. 52%- 37% -4
5. 36%-0% -5

7. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Štát a právo	A. Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 8. ročník. Slovenské pedagogické	PC, dataprojektor	Ústava SR Referáty. Prezentácie, Zákonník práce	www.zborovna.sk internet besedy

	<p>nakladateľstvo, 2004, Bratislava, J. Kučírek, I. Balková, V. Jakubovská, G. Jonášková, F. Ondrišák: Občianska výchova pre 6. ročník ZŠ, SPN, Bratislava, druhé vydanie,2000</p>			
<p>Osobnostný a sociálny rozvoj- Spoločenské správanie</p>	<p>D.Brázdová :Pravidlá spoločenského správania/Čo sa patrí a čo nie/</p>	<p>PC-internet dataprojektor</p>	<p>Zásady spoločenského správania, Základy spoločenského tanca</p>	<p>projekty, prezentácie inscenačné metódy</p>

8.ročník:

1 hodina týždenne

33 hodín ročne

Tematický celok: 1. Štát a právo		
Obsah	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Štát a jeho podstata	- štát - znaky štátu	Žiak vie vysvetliť príčiny vzniku štátu. Vie charakterizovať všetky znaky štátu. Vie nakresliť vlajku SR. Ovláda text štátnej hymny. Vie vzdať úctu štátnym symbolom.
Funkcie štátu	- funkcie štátu - vnútorné - vonkajšie	Vie uviesť príklady na jednotlivé vnútorné funkcie štátu. Vie vysvetliť úlohu štátu z hľadiska jeho vonkajších funkcií. Vie charakterizovať vzťahy SR so susednými štátmi.
Formy vlády	- monarchia - republika - diktatúra	Vie rozlíšiť medzi absolutistickou a parlamentnou formou monarchie. Vie uviesť konkrétne typy príkladov na demokratickú a nedemokratickú formu republiky. Vie uviesť príklady na typy diktatúr z minulosti i súčasnosti.
Zložky štátnej moci	- zákonodarná - výkonná - súdna	Vie vysvetliť príčiny rozdelenia štátnej moci na jednotlivé zložky. Vie porovnať jednotlivé zložky štátnej moci.
Zákonodarná moc	- parlament – NR SR - zákon - zákonodarný proces - Zbierka zákonov - platnosť zákona - účinnosť zákona	Vie popísať priebeh plenárneho zasadnutia parlamentu – NR SR. Vie charakterizovať úlohu prezidenta v zákonodarnom procese. Vie rozlišovať medzi platnosťou zákona a účinnosťou zákona.
Vzťah štátu a práva	- právo - právny štát - právna istota	Vie definovať pojem právo. Vie zdôvodniť spätosť štátu a práva. Vie uviesť príklady z bežného života na platnosť nadosobnej moci zákona.
Právne normy	- norma - právna norma - morálna norma - náboženská norma - estetická norma	Vie charakterizovať jednotlivé druhy noriem. Na konkrétnych príkladoch vie rozlišovať medzi jednotlivými druhmi noriem.
Právne inštitúcie SR	- sudy - prokuratúra - advokácia - polícia - notárstvo	Vie popísať funkcie jednotlivých právnych inštitúcií SR. Vie aktívne participovať na príprave a priebehu inscenácie súdneho pojednávania na vyučovacej hodine. Vie rozlíšiť služby advokáta a notára.
Právne vedomie	- právne vedomie	Vie popísať prepojenosť právneho vedomia s

	- vývoj právneho vedomia	právnym poriadkom štátu. Vie zdôvodniť praktický význam právnych poznatkov pre budovanie svojho právneho vedomia.
Právny poriadok (systém) SR	- právne predpisy - odvetvia práva - verejné právo - súkromné právo	Vie definovať pojem právne predpisy. Vie hierarchizovať pojmy právneho systému SR. Vie opísať dve vybrané odvetvia verejného práva. Vie opísať tri vybrané odvetvia súkromného práva.
Rodinné právo	- Zákon o rodine - manželstvo - rodina - rozvod	Vie vysvetliť poslanie Zákona o rodine a jeho úlohy. Na základe príkladov z literatúry alebo filmu vie vysvetliť dopad ukončenia manželstva rozvodom na členov rodiny.
Trestné právo	- Trestný zákon - trestný čin - trestná zodpovednosť - prezumpcia neviny - predbežné zadržanie - zadržanie - obvinený - obžalovaný - odsúdený - trest	Vie vysvetliť všetky uvedené pojmy. Vie aktívne participovať na príprave a priebehu inscenácie, týkajúcej sa trestného činu, na vyučovacej hodine. Vie zdôvodniť potrebu dodržiavania zákonov SR.
Prierezová téma: Osobnostný a sociálny rozvoj	Spoločenské správanie	Žiak sa oboznámi so zásadami spoločenského správania so zameraním na témy: -Úcta, ohľaduplnosť ,tolerancia -Osobný a neosobný kontakt -Návšteva, stolovanie, výživa -Spôsoby verbálnej a neverbálnej komunikácie -Správanie sa na verejnosti/ na ulici, v úrade, kultúrnych podujatiach